

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Socialistinė modernizacija Vidurio ir Rytų Europoje: atmintis ir aplinka	Istorija ir archeologija H 005	Istorijos	Naujosios istorijos, Istorijos teorijos ir kultūros istorijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos ir seminarai		konsultacijos	1
individualus	4	paskaitos ar seminaro parengimas ir pravedimas, vadovavimas magistrantų tyrimo grupėms	2,5

Viso: 7,5 kreditai

Dalyko anotacija
Ne tik dėl geografinės padėties, bet ir dėl daugeliu atžvilgiu panašios istorinės patirties Lietuva priskiriama Vidurio-Rytų Europos kultūriniam arealui. Bendrus, specifinius tik šiam regionui bruožus ypač stipriai formavo pusę dvidešimtojo amžiaus trukęs susidūrimas su socializmo ideologijos pagimdytais politiniais režimais ir jų vykdytais socioekonominiais pertvarkymais, reprezentuojančiais socialistinės modernizacijos projektą. Šis sąlytis padarė didžiulį poveikį šio regiono visuomenės raidai ir žmonių sąmonei, tačiau akivaizdu, kad ne visose Vidurio-Rytų Europos valstybėse poveikis buvo vienodas. Nustatyti bendrumus ir kartu surasti skirtumų priežastis galima tik lyginant XX amžiuje kiekvienoje šalyje vykusius procesus. Dalyko metu analizuojama, kaip socialistinė modernizacija keitė laiko ir erdvės suvokimo/įprasminimo vektorius: šio regiono šalių atminties kultūras ir jų kultūrinį kraštovaizdį. Kitas nemažiau svarbus dalyko objektas – per ketvirtį amžiaus po komunistinių režimų žlugimo susiformavę gyvenimo socialistinėje sistemoje atminties pavidalai ir santykio su materialiu socialistinės modernizacijos palikimu būdai. Seminarų metu aptariamos skirtingos atminties kultūrų apraiškos (didžiųjų politinės istorijos naratyvų konstravimas, herojų kultas, religinės atminties vietos, miestai ir vizualinė aplinka kaip multikultūrinės atminties vietos) bei jas generuojantys veiksniai (atminties politika, skirtingų atminties kultūrų konfliktai, socialinių veikėjų konkurencija atminties kultūros lauke). Taip pat nagrinėjami kultūrinio kraštovaizdžio kaitos generatoriai, susiję su socialistinės modernizacijos procesais: regioniniai industrializacijos ir urbanizacijos, miestų planavimo, gyvenamosios architektūros ypatumai. Geografiškai dalykas apima ne tik Sovietų Sąjungos satelitų blokui priklausiusias Vidurio ir Rytų Europos valstybes, bet ir Sovietų Sąjungos aneksuotas Baltijos šalis. Dalykas yra integruotas su analogišku Istorijos magistro studijų programos dalyku (6 kred.) ir tarpdisciplininio (Post)autoritarinių kraštovaizdžių tyrimų centro veiklomis. Doktorantams kreditai jame suteikiami už magistrantams parengtą ir pravestą paskaitą arba seminarą, atitinkantį dalyko tematiką. Doktorantai taip pat dalyvauja savarankišką tyrimą atliekančių magistrantų grupių veikloje kaip šių grupių mentorai.
Pagrindinė literatūra
<i>Drėmaitė Marija, Baltic Modernism. Architecture and Housing in Soviet Lithuania, Berlin: DOM publishers, 2017.</i>
<i>Michael David-Fox, Crossing borders: modernity, ideology, and culture in Russia and the Soviet Union, University of Pittsburgh Press, 2015.</i>
<i>Urban planning during socialism: views from the periphery / Edited by Jasna Mariotti and Kadri Leetmaa. London : Routledge, Taylor & Francis Group, 2024.</i>

<i>HERITAGE UNDER SOCIALISM Preservation in Eastern and Central Europe, 1945–1991</i> . Edited by Eszter Gantner, Corinne Geering, and Paul Vickers. Berghan books, 2023
<i>Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas</i> , sud. A. Nikžentaitis, Vilnius: LII, 2013.
<i>Memory and theory in Eastern Europe</i> , ed. by Uilleam Blacker, Alexandr Etkind, Julie Fedor, Palgrave Macmillan, 2013.
<i>Imagining the West in Eastern Europe and the Soviet Union</i> , ed. Gyorgy Peteri, University of Pittsburgh Press, 2010.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Arūnas Streikus	Dr.	<i>The Unknown War: Anti-Soviet armed resistance in Lithuania and its legacies</i>, Routledge, 2022. <i>(Ne)meilės trikampis: Šventojo Sosto Rytų politika, sovietų režimas ir Lietuva</i>, Naujasis židinys-Aidai, 2024. “Political censorship in the Soviet West: a comparison of Lithuanian and Latvian cases”, <i>Cahiers du Monde russe</i>, 2019, vol. 60, nr. 4, p. 737-762. „The Roman Catholic Church in Lithuania and Its Soviet Past”, in: <i>Churches, Memory and Justice in Post-Communism</i>, ed. by Lucian Turcescu, Lavinia Stan, Palgrave Macmillan, 2021, p. 203-221. “Between the Vatican and Moscow: The Lithuanian Imprint on the Death Throes of the Soviet Union (1979–1989)”, <i>Church History. Studies in Christianity and Culture</i>, 2022, vol. 91, nr. 1, p. 100-115.
Marija Drėmaitė	Dr.	<i>Baltic Modernism. Architecture and Housing in Soviet Lithuania</i>, Berlin: DOM publishers, 2017. 319 p. ISBN 978-3-86922-470-1 (monografija) Maciuika, John Vincent (sudarytojas); Drėmaitė, Marija (sudarytojas). <i>Lietuvos architektai pasakoja apie sovietmetį = Lithuanian architects assess the Soviet era : 1992 m. įrašai : interviu su Algimantu Nasvyčiu, Vytautu Edmundu Čekanausku, Vytautu Brėdikiu, Gediminu Baravyku</i> / parengė John V. Maciuika, Marija Drėmaitė. Vilnius : Lapas, 2020. 256 psl. ISBN 9786098198270. “The Exceptional Design of Large Housing Estates in the Baltic Countries”, In: <i>Housing Estates in the Baltic Countries: The Legacy of Central Planning in Estonia, Latvia and Lithuania (Series: The Urban Book Series)</i> / eds. Daniel Baldwin Hess, Tiit Tammaru, 2019, p. 71–93. “Baltic Mikroraions and Kolkhoz Settlements within the Soviet Architectural Award System”, <i>The Journal of Architecture</i>, vol. 24(no. 5), 2019, p. 655–675.

		“Migrant modernists: The making of national architects in Lithuania in the 1930s and their survival strategies in the 1950s”, <i>Journal of modern European history</i> , vol. 18(iss. 4), 2020, p. 415–427.
--	--	--

Patvirtinta Istorijos ir archeologijos mokslo krypties Doktorantūros komiteto posėdyje
2024 m. spalio mėn. 24 d , protokolo Nr. 15600-KT-510

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. habil.dr. Tamara Bairašauskaitė